ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА

Светлана МАЛЁНА

Прикарпатский национальный университет имени В. Стефаника

Аннотация. В статье поданы результаты анализа организационно-правовых аспектов физической культуры и характеристика нормативных актов в данной отрасли.

Ключевые слова: физическая культура и спорт, спортивные организации, нормативно-правовые акты.

ORGANIZATIONAL-LEGAL ASPECTS OF THE FUNCTIONING OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT

Svetlana MALJONA

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

Abstract. In the article organizational bases of physical training and sport are revealed and the short deription of characterristic of normative acts in this branch is presented.

Key words: physical training and sport, sport organizations, normative legal acts.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЯКІСНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СПОРТИВНОЇ ГАЛУЗІ ПІД ЧАС ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ СУСПІЛЬСТВА, ПОЗИТИВНИЙ ТА НЕГАТИВНИЙ ПРИКЛАД ІНТЕГРАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ У СПОРТ

Олексій ЛЕВЧЕНКО

Харківська державна академія фізичної культури

Постановка проблеми. Спорт і політика протягом семи десятиліть радянської влади були нерозривно пов'язані один з одним, хоча більшість людей вважали ці речі несумісними. На практиці ж політика не тільки активно втручалась в спортивні справи, а й відверто використовувала спорт в політичних цілях. Після розпаду СРСР політико-економічні трансформації суспільства (на прикладі СНД) були імітовані проведенням реформ держапаратних органів, відомств, комітетів – це призвело до позитивних і негативних наслідків. Позитивний досвід західних країн показує, що лише в умовах регулювання процесів реформації, дотримання добре відомих у світі економічних

законів можна успішно вирішити помилки, зроблені при колишньому політичному режимі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки значно збільшилась кількість публікацій, які в різних формах відображають тенденцію збільшення впливу спорту на політичне життя. В наших наукових дослідженнях неодноразово згадувалися роботи Гарвардського та Коннектикутського університетів, які займалися вивченням подібної проблематики у США. Необхідно зазначити, що в американських ЗМІ велику увагу приділяють публічній ролі спорту в повсякденному житті, а також політичній ролі спортсменів, зірок спорту не лише в Америці, але і в міжнародному масштабі. В Каліфорнії губернатором вибрано культуриста – республіканця Шварценегера, в Аргентині футбольна зірка Марадона балотувався на пост віце-президента, в Ліберії колишня зірка італійського "Мілану" Джордж Веа був лідером президентських перегонів у першому турі. Лише у другому турі він поступився економісту Всесвітнього банку – Элен Джонсон – Сірлиф. У Бразилії "короля" футболу Пеле більшість фахівців бачать президентом країни в найближчий час [1; 2].

Короткий огляд напрямку окремих публікацій дозволяє нам констатувати збільшення уваги західних спеціалістів до проблематики взаємовідносин спорту і політики.

Публікації експертних опитувань спеціалістів від спорту, політики, представників бізнесу, консалтингових компаній дозволили отримати більш якісний матеріал з шляхів регулювання роботи спортивної галузі в країнах СНД. Характеристика якісного функціонування спортивного відомства в умовах співробітництва з представниками політичних і бізнес-еліт дає можливість сформулювати певну модель пропорційної адміністрації в умовах політичної номенклатури України і СНД [5].

Формулювання мети дослідження. В умовах одностороннього розглянення усіх державних проблем у спорті лише через призму політичних та економічних реалій з боку керівників країни, спорт може стати політично "надзалежним" і втратити притаманну йому роль.

Мета дослідження – вивчити можливий позитивний і негативний вплив на спорт з боку політичних сил. На прикладі окремого виду проаналізувати можливі схеми функціонування спорту під час політико-економічних трансформацій суспільства.

В умовах політичної трансформації українського суспільства (парламентські вибори 2006), практично не можливо провести рейтингове дослідження по вивченню залежності спорту від політики (на прикладі футболу, як найбільш популярного виду спорту), у формі об'єктивного дослідження. Ставимо за мету проаналізувати російський досвід з подальшим впровадженням в Україні. Таким чином, за рахунок використання західної методики впровадження рейтингових оцінок, ми зможемо примінити новітні технології інвест-менеджменту на теренах України.

Існування кожного виду спорту залежить від багатьох факторів. Популярність окремого виду організовує навколо нього низку взаємозв'язків, які корегують подальше існування в позитивному чи негативному напрямку (в залежності від обставин, ситуації у світі спорту і навколишньому середовищі). Нами вибрано за основу модель функціонування спортивної галузі на прикладі футболу (в умовах політико-економічних трансформацій суспільства).

В ході дослідження нам вдалося з'ясувати, що такі явища як банкрутство, розвиток чи процвітання футбольної команди – можуть залежати від низки факторів

впливу: економічного, політичного, юридичного тощо. А модель функціонування зв'язків суттєво відрізняється в умовах різної побудови менеджменту клубів. Особливо це стосується порівняльного аналізу функціонування спортивних команд на заході та в країнах СНД.

Банкрутство у футболі чи розв'язання конфліктних ситуацій через розподіл власності завжди викликає увагу з боку ЗМІ, політиків, населення.

Події в Україні на початку 2005 року, коли 21 лютого Печерський районний суд м. Києва наклав арешт на 98,71% акцій ЗАТ "Футбольний клуб "Динамо" (Київ)" за скаргою міжнародної компанії Pacific International Sports Clubs Limited (PISCL) призвели до створення комітету спасіння ФК "Динамо". Очолив роботу тимчасової організації народний депутат України Леонід Кравчук.

Банкрутство не рідкість на заході та в СНД. Наприклад, в Росії, Італії, Швейцарії за останні роки подібна участь настигла по чотири команди.

Титули не мають значення. Банкрутство може погрожувати любій команді, котра залежить від зовнішніх джерел фінансування. Достатньо, щоб щось трапилось з джерелом і вчасно не знайшлось нового. Саме така залежність характерна усім українським та російським футбольним командам, які грають у вищих дивізіонах своїх країн [4].

Стурбованість міжнародних організацій нестабільною ситуацією у взаємовідносинах спортивних об'єктів (клубів, федерацій, тощо) з владою змушує приймати необхідні рішення в короткий час. Так, у футболі в рамках першої зустрічі в 2006 році Виконавчий комітет УЄФА (м. Ньон – 25 січня) підняв питання щодо вивчення ситуації в Європейському футболі. Основні питання, які хвилюють міжнародне футбольне співтовариство, мають великий вплив на Україну (ЧЄ 2012). Розвиток в Україні такого популярного виду як футбол має велике політичне і економічне значення. Програма сесії УЄФА пропонує такі питання як:

- бізнес і спорт;
- футбол і політика (відносини з ЄС);
- європейський футбол і відношення до нього різноманітних політичних сил;
- адаптація футболу до сучасних комерційних проектів. Підтримка з боку футбольного та політичного керівництва різноманітних бізнесових та гуманітарних проектів.

Існує безліч прикладів, які показують тісний взаємозв'язок спорту і політики в умовах сучасного суспільства. За допомогою сучасних методів обробки інформації, за рахунок використання новітньої техніки та методів аналізу отриманого матеріалу ми можемо стверджувати про існуючий тісний взаємозв'язок політики та спорту [3].

В умовах інформаційного суспільства ми використовуємо найсучасніші методики інформаційного аналізу емпіричного матеріалу. Достовірність отриманої нами інформації щодо ситуації у Європейському Союзі підтверджується посиланням на передові технології і досвід компаній Standart & Poor's та Delloitte & Touche Sports Business Group.

Для проведення в Україні рейтингового дослідження залежності футбольних клубів від органів державної влади ми візьмемо за модель шкалу Standart & Poor's, що використовували під час вивчення російської премьер-Ліги з футболу (березень – грудень 2005). Вона досить проста у користуванні і не потребує досвіду роботи в інвестиційних проектах [7].

Приклад використання: в рамках вибуття рейтингу використовуються літери:

- одна з трьох літер – A, B, C (ще є літера D, значить дефолт);
- кількість повторень цієї літери – три, два, одне;
- індекси – "+", відсутній "-".

Крім того, проводиться прогноз найближчого руху рейтингу (Positive – в сторону покращення, Stable – зміни не прогнозуються, Negative – в сторону погіршення, Developing – під час не визначеної ситуації).

Наприклад, індекси команди ЦСКА (Москва) на початок березня були такі: **AA + / Negative.** На прикладі одного клубу ми покажемо настільки точно можна робити розрахунки по визначенню адміністративних зв'язків зі спортивним об'єктом.

7 березня 2005 року нами було зроблено попередній прогноз щодо майбутньої долі ЦСКА. Клуб вважався найбільш забезпеченим у Росії. По спонсорському контракту з "Роснефтью" (з 2004 року) на $ 54 млн., команда була лідером по потенціалу шкали Standart & Poor's. Так індекс **Negative** прогнозував проблеми зі спонсорськими активами "Роснефти". Після сполучення першої із "Сибнефтью", а потім приєднанням останньої до концерну "Газпром", керівництво команди втратили важелі керування над ЦСКА. Таких прикладів велика кількість, вони мають бути розписані з повними фінансовими звітами. Та, опираючись на можливість якісного аналізу взаємозв'язків спорту і політики, користуючись сучасними економічними, інвестиційними методиками – можна отримати додаткове підтвердження існуючих зв'язків [6; 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Електронні моніторинги та консультації можуть бути довгостроковими і короткостроковими. Недоліки таких досліджень визначаються направленістю цілевої аудиторії. Також істотний недолік – великий кошторис таких досліджень. Один із професійних підручників по нашій тематиці коштує 400 фунтів стерлінгів. Саме через ці фактори доводиться орієнтуватися на більш застарілі підручники і технологічні розробки консалтингових компаній, які адаптовані до нашого дослідження.

Опираючись на досвід Standart & Poor's та Delloitte & Touche Sports Business Group, ми намагаємось інтегрувати в нашу дослідницьку роботу досвід західних експертів. Рейтингові оцінки Standart & Poor's дають можливість отримати найбільш повну оцінку рівня залежності спортивного об'єкта в умовах стабільних чи навпаки, не стабільних взаємовідносин з джерелом фінансування, з місцевими органами самоврядування. Шкала оцінювання унікальна своїм підходом до об'єкту дослідження, в не залежності від спортивних досягнень.

Висновки

1. Якісне функціонування спортивної галузі під час політико-економічних трансформацій суспільства можливе лише в умовах дотримання усіх законів суб'єктами спортивної діяльності чи то на професійному, чи на любительському рівні.
2. Намагання керівництва країн СНД, а також Європейського Союзу вплинути на ситуацію в популярних ігрових видах спорту вказує на великий негативний досвід інтеграції політичної номенклатури у спорт.
3. Великі спортивні змагання, такі як Олімпійські ігри, Чемпіонат Світу з футболу – здатні впливати на політичну ситуацію не лише на місці проведення змагань, але і далеко за межами країн-організаторів, що свідчить про великий позитивний вплив на світове співтовариство в умовах глобалізації.